

**BİREYSEL SES EĞİTİMİNDE
PIYANO EŞLİĞİNİN ÖNEMİ**

Irmak ÖZEL

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Natig RZAZADE

Eylül, 2012

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİREYSEL SES EĞİTİMİNDE PİYANO EŞLİĞİNİN
ÖNEMİ

Hazırlayan
Irmak ÖZEL

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Natig RZAZADE

AFYONKARAHİSAR 2012

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Bireysel Ses Eğitiminde Piyano Eşliğinin Önemi**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

21/09/2012

Irmak ÖZEL

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

<u>Tez Danışmanı:</u>	Yrd. Doç. Dr. Natig RZAZADE	.....
<u>Jüri Üyeleri:</u>	Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN	.....
	Yrd. Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU	.....

Müzik Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Irmak ÖZEL’ in “**Bireysel Ses Eğitiminde Piyano Eşliğinin Önemi**” başlıklı tezi 21.09.2012 tarihinde, saat 10:00’ da Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet KARAKAŞ

MÜDÜR

ÖZET

BİREYSEL SES EĞİTİMİNDE PİYANO EŞLİĞİNİN ÖNEMİ

Irmak ÖZEL

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MÜZİK ANASANAT DALI

Eylül 2012

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Natig RZAZADE

Bu araştırmanın amacı, bireysel ses eğitiminde piyano eşliğinin önemini ve yaklaşımları saptamak, bulgularla durum değerlendirmesi ve önerilerle bireysel ses eğitiminde piyano eşliğinin daha işlevsel hale gelmesine katkı sağlamaktır. Bu çalışma nitel ve nicel araştırma yöntemleri esas alınarak hazırlanmıştır. Mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında bireysel ses eğitimi ve eşlik (korrepetisyon) derslerini yürütmekte olan öğretim elemanları ve 2011-2012 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi bireysel ses eğitimi ve eşlik derslerini alan öğrencilerden oluşan örneklem kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında oluşan alt problemlere veri sağlamak amacıyla araştırmayla doğrudan ilgisi olan bilimsel çalışmalar toplanmış, örneklemde yer alan üniversitelerin anabilim dallarında bireysel ses eğitimi ve eşlik derslerini yürütmekte olan öğretim elemanlarına, 2011-2012 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi bireysel ses eğitimi ve eşlik derslerini alan öğrencilere anket uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Ses Eğitimi, Eşlik (Korrepetisyon), Eğitim

ABSTRACT

THE IMPORTANCE OF PIANO ACCOMPANIMENT IN INDIVIDUAL VOICE TRAINING

Irmak ÖZEL

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF MUSIC**

September 2012

Advisor: Assistant Professor Dr. Natig RZAZADE

The purpose of this research is to appoint the approaches and the importance of the piano accompaniment during the individual voice training, to asses the situation by the findings and to contribute to have a more functional individual voice training with the piano. This study is formed by using qualitative and quantitative research methods. It is carried out within the sample composed of the instructors teaching individual voice training and accompaniment lessons at the universities and within the sample composed of the students taking individual voice training and accompaniment lessons of the second term of the universities in 2011-2012. The scientific studies related correctly to the research, have been gathered for the data of the sub problems of the research and a survey has been applied to the instructors teaching individual voice training and accompaniment lessons at the universities and to the students taking individual voice training and accompaniment lessons of the second term of the universities in 2011-2012.

Keywords: Individual Voice Training, Piano Accompaniment, Education

ÖNSÖZ

Öncelikle Yüksek Lisans tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Natig RZAZADE'ye tez çalışmalarım boyunca verdiği emekler ve destekler için teşekkür ederim. Bununla birlikte lisansüstü eğitimim süresince bana kazandırdığı birikimler ve yardımlardan dolayı Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN, Yrd. Doç. Dr. Duygu SÖKEZOĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN' e, ayrıca Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Mustafa APAYDIN'a ve Öğr. Gör. Ersoy SAKLICA'ya teşekkür ederim. Anket çalışmam da desteklerini esirgemeyen tüm öğretim elemanları ve öğrencilere, tez çalışmam boyunca benden yardımlarını esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

Irmak ÖZEL

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
YEMİN METNİ	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1. SES NEDİR?.....	3
1.1. SESİN OLUŞUMU	3
1.2. İNSAN SESİ	4
2. SES EĞİTİMİ.....	4
3. SES EĞİTİMİNİN AMAÇLARI	5
4. SES EĞİTİMİ TÜRLERİ	6
4.1. ŞARKI SÖYLEME EĞİTİMİ.....	6
4.2. ŞAN EĞİTİMİ	7
5. PİYANO	7
6. PİYANO EĞİTİMİ	9
7. PİYANO EŞLİĞİ (KORREPETİSYON)	11
7.1. PİYANO EŞLİKÇİSİ (KORREPETİTÖR).....	14

8. PROBLEM	16
9. ALT PROBLEMLER	16
10. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	16
11. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	17
12. SAYILTILAR.....	17
13. SINIRLILIKLAR.....	17

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	19
2. EVREN VE ÖRNEKLEM	19
3.VERİLERİN TOPLANMASI	19
4.VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUMLAR

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR..	21
2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	23
3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	25
4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	26
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	28
KAYNAKÇA	30
EKLER.....	32

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Eşlik Yapan Öğretim Elemanları Sayısının Yeterlilik Durum.....	20
Tablo 2. Ses Eğitimi ve Eşlik Öğretim Elemanları ile Öğrencilere Göre Eşlik Sanat Dalı Açılma Durumu.....	21
Tablo 3. Bireysel Ses Eğitimi Eşlik Dersleri, Eserin Hazırlanması, Müzikalitesi ve Birlik Beraberlik Açısından Yeterince Verimlilik Durumu.....	22
Tablo 4. Bireysel Ses Eğitimi Eşlik Dersleri, Eserin Hazırlanması, Müzikalitesi ve Birlik Beraberlik Açısından Yeterince Verimli Olmamasının Nedenleri	23
Tablo 5. Bireysel Ses Eğitimi Eşliği Dersine Gelen Öğrencilerle Karşılaşılan Sorunlar	24
Tablo 6. Okullarda ki Eşlik Derslerinin Yeterlilik Durumu.....	25
Tablo 7. Eşlik Öğretim Elemanları ve Öğrencilere Göre Eşlik Derslerinin Olması Gereken Haftalık Ders Saati Sayısı.....	26

GİRİŞ

Piyanistler arasında en yaygın ve icracılığın en sık kullanılan türlerinden birisi de eşlikçilik mesleğidir. Mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda eşlikçilik, tüm icracılık meslekleri içinde bir temel meslek olarak görülmektedir. Öncelikle eşlikçiliği meslek olarak seçen bir piyanistin çalgısına hem teknik, hem de müzikal anlamda çok iyi hakim olması gerekmektedir. Kendisini eşlikçilik mesleğine hazırlayan bir piyanistin aldığı genel müzik eğitimi sürecinde öğrencilik yıllarından itibaren eşlik için gerekli bilgileri ve nitelikleri kazanması ve müzik kültürünün gelişmesi sağlanmalıdır.

Müzikte eşlik, solo partinin müzikal arka planıdır. Eşlikçinin ustalığı çok özeldir bu yüzden artistik yeteneğinden başka, müzikal yeteneği de çok önemlidir. Gerçek korrepetitör, sadece nota çalan biri değildir, aynı zamanda bir solistin tamamlayıcısı olmalıdır. İlk çalışmadan itibaren eser ortaya çıkıncaya kadar şancıyı o yetiştirir ve hazırlar. Bazı müzisyenler eşlikçilik mesleğini fazla önemsememektedirler. Solistin gölgesinde kalmanın, nota ile çalmanın bir ustalık gerektirmediği düşüncesindedirler, fakat bu çok yanlış bir bakış açısidir. Çünkü eşlikçi, solisti sürekli olarak takip etmek zorundadır.

“Şarkı öğretilirken yapılacak piyano eşliği hem temiz bir ünisonu, hem tempoyu, hem nüansı, hem de şarkıda verilmek istenen duyguyu, düşünceyi ve işlenen temayı pekiştirecektir” (Dağdeviren, 2006:313).

Bireysel ses eğitimi eşliği yapan bir piyanist, şancının bireysel ses özellikleri hakkında da bilgi sahibi olmalıdır ki, eşlik yaparken şancının entonasyonuna, ayrıca çok tizlere çıktığı durumlarda sesinin gerginliğine müdahale edebilmelidir. Eşlikçi, şancıyla birlikteliğinin en başarılı noktasına varmak için büyük bir çaba göstermelidir. Çünkü bu çalışmalarda güven oldukça önemlidir.

“Eşlik yaparken işitsel, görsel, devinimsel, zihinsel, psikolojik süreçler birlikte çalışmalıdır. Eşlikçinin hareket kabiliyeti çok yüksek, reaksiyonu hızlı olmalıdır. İrade gücü ve soğukkanlılık eşlikçinin en gerekli niteliklerindedir” (Demirova, 2010:260).

Kısacası, ses eğitimi ve eşlik eğitimi, en uzun ve zor eğitimlerden biri olarak kabul edilir. Bu iki eğitim de deneyimle gelişen bir beceridir. Bu nedenle, bu beceriyi elde etmek için özenle ve sabırla çalışmak gerekmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1. SES NEDİR?

Akustik açıdan ses, kulağın işitebileceği titreşim sınırları içinde havada oluşan basınç değişimleridir (Say, 1985: 125).

“İnsan yaşamında sesin, konuşmak ve müzik yapmak gibi iki önemli yeri vardır. Diğer müzik yapmaya yarayan araçların tek başına oluşturamadığı çeşitli renklerin tümünü içeren insan sesi, dilden aldığı güçle de etkinliğini bir kat daha arttırmış, kendine özgü yöntemleriyle de diğer müzik yapmaya yarayan araçların yanındaki değerli ve tutarlı yerini almıştır” (Egüz, 1999: 1).

Sesi, kulağımızı uyararak ve bu yolla beynimizde duymalara yol açan etkilerdir şeklinde tanımlayabiliriz. İnsan kulağının algılayabildiği ses, herhangi bir kaynağın yarattığı titreşimden doğar ve bir taşıyıcı aracılığıyla iletilir, kulak ve beyin tarafından algılanır.

1.1. SESİN OLUŞUMU

“Cicely Berry’ e göre sesin oluşumu, yetişilen çevreyle, duyma şeklimizle, fiziksel yapımızla ve kişiliğimizle de ilintilidir. Konuşmayı ve ses çıkarmayı öğrenme yöntemimiz düşünüldüğünde, sesimizi oluştururken çevremizden etkilenmememiz olanaksızdır. Kulağımızın sesleri algılaması önemlidir ve konuşmamızda etkilidir. Seslere karşı daha duyarlı bir kulak, vokaller arasındaki nüansı seçmede zorlanmayacağı için, duyduğu sesi çıkarmada da daha başarılı olur” (akt: Adıgüzel, 2005: 119-120).

Ses, akciğerlerden gelen hava akımının ses tellerini bir araya getirmesiyle oluşur. Hava, ses tellerini diyaframdan gelen basınçla itince ses telleri titreşir. Sesin ana besin kaynağı nefestir. Sesin oluşumuna doğrudan katkıda bulunan nefes ise, doğru kullanımla, sesin kalitesini ve renkliliğini artırır. Fiziksel olarak herkes birbirinden farklı olduğu için, seslerimiz de aslında farklıdır. Sesin oluşumu hakkında bilgi edindikten sonra sesin kullanımı konusunda da çalışmak gerekir. Sesin kullanım alanının genişliğini ses egzersizleriyle çalışmak en doğrusudur.

1.2. İNSAN SESİ

“İnsan iyi kötü tüm duygu ve düşüncelerini diğerlerine anlatmak için sesini kullanır. Konuşmada kullandığı ses pek çok ‘şey’ i aktarmaya yeterlidir. Ancak aktarılacak şeyler sanatsal bir ortam için gerekli ise bu kez insan sesini kullanım biçimini değiştirerek müzik için gerekli bir yapıya dönüştürür. Biz buna genel olarak şarkı söyleme biçimi adını veriyoruz. İnsanoğlunun sesini müzik yapmakta kullanabilmesi için, başta beyni ve öteki tüm organları olmak üzere (ses telleri, akciğerler, boğaz, ağız, burun, dil, dudak, diş, diyafram ve kulak gibi) sesinin çıkmasını fiziksel olarak doğrudan etkileyen organlarının kullanmasını çok iyi düzeyde öğrenmesi zorunludur. Çalgı ve başka seslere karşın insan sesinin müzik için biçimlenerek sanatın hizmetine sunulması, bu aracın insanı değiştirmeye yönelik değerlendirilmesi olmaktadır” (Apaydın, 1988: 575).

Yukarıda da belirtildiği gibi, insan sesi, konuşmaya, şarkı söylemeye ve kişilerin duygu-düşüncelerini anlatmaya yarayan en önemli iletişim aracıdır.

2. SES EĞİTİMİ

“Ses eğitimi, pahalı bir dolmakalemle su üzerine yazılan yazıya benzer bazen yazı daha yazılmadan yok olur, bazen de akıllara durgunluk verecek bir şekilde sanki mermere yazılmışçasına suyun üstünde kalabilir. Bu eğitim, bir takım alıştırmalarla ve anlatımlarla yürütülür. Bu da öğretmenin anlatma ve öğrencinin anlama yeteneğine bağlıdır. Somut olmayan bir takım anlatımları, öğrencinin öğretmenin düşündüğü şekilde anlaması ve algılaması gerekir” (Davran, 1997: 39).

E.Belgin ses eğitimini, “fonasyon ve fonasyondan sonraki sesin karakterini kazandığı, anatomik bölgelerin, başta vokal kordlar (yani; ses telleri) olmak üzere en üstün teknik ve artistik anlamda en verimli biçimde kullanılmasının sağlanmasıdır” diye tanımlamıştır (akt: Saklıca, 2010: 42).

Ses eğitimi bireyin, müzik özelliklerine uygun olarak, sesini doğru, güzel ve etkili biçimde kullanabilmesine ilişkin davranışların kazandırıldığı bir eğitimidir.

Ses eğitimi, sadece soyut bir yaklaşımla, duyumlara bağlı olarak örneklendirme-yansılama yöntemiyle değil, aynı zamanda ses organlarının fizyolojisi ve işlevlerine ilişkin konularda bilgilendirme ile de pekiştirilerek, genel amaçlar doğrultusunda yapılmalıdır (Çevik, 1997: 68).

Ahmet Say'a göre ses eğitimi ise; Şarkı söyleme sanatında müzikal davranışları geliştirmeyi amaçlayan sanatsal ve teknik çalışma sürecidir (Say, 2002: 476).

Yukarıda da belirtildiği gibi, ses eğitimi, bir alan eğitimidir ve müzik eğitimi içerisinde öğrenilmesi en zor eğitimlerden biridir. İçinde konuşma, şarkı söyleme, şan ve koro eğitimlerini barındırır. Bütün bu öğeler arasındaki bağların geliştirilerek öne çıkarılması, bireylere konuşma ve şarkı söylemede seslerini doğru ve etkili kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı bir özel eğitimidir. Her bireyin fiziksel yapısı kendine özgü olduğu için, verilen ses eğitimi herkeste aynı sonucu veremeyebilir. İyi şarkı söyleyebilmek için, doğru nefes alıp vermesini öğrenmeli ve doğru nefes çalışmaları yapılmalıdır. Kısacası, sözlü müziği, çalgı müziğinden ayıran en önemli fark, içinde anlatım öğesinin bulunmasıdır.

3. SES EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

Ses eğitimi, her yaş ve her nitelikteki sesler için öncelikle eğitsel amaçlar doğrultusunda konuşma ve şarkı sesinin doğru kullanımına yönelik temel davranışları kazandırma sürecidir. Eğitimin planlanarak uygulanma süreci, öğrencide geliştirilmesi hedeflenen davranışların önceden belirlenerek sıralanması, yaş ve ses özelliklerine uygun öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi ve bu düzenlemelerin beklenen davranışları geliştirip geliştirmedeğinin ortaya konulması için gerekli verileri elde etmeyi ve değerlendirme aşamalarını amaçlamaktadır.

Ses eğitiminin en önemli amaçları şunlardır; (Saklıca, odaklanmış görüşme, 22.05.2012)

- “1. Diyafram, akciğer, ağız boşluğu, karın boşluğu gibi günlük hayatta bilinçli kullanmadığımız vücut bölümlerini kullanarak ses tellerini eğitime,
2. Sesin kullanımı için uygun ve doğru bir bedensel duruşu alma ve zihinsel olarak hazır olma, doğru solunum yapma becerisini kazandırma,
3. Sesi doğru bir entonasyonla ses bölgeleri arasında bağlantı kurma, doğal ve abartısız bir söyleyişi gerçekleştirme becerisini kazandırma,
4. Konuşma ve şarkı söylemede dilin anlaşılır olması, doğru tonlama ve vurguları kullanma becerilerini kazandırma,

5. Temel düzeyde kazandırılan davranışlara dayalı olarak sesin kullanımında müziksel duyarlılığı geliştirme”.

Özetle, İnsanın en önemli iletişim aracı ve doğal çalgısı olan sesin, doğru alışkanlıklar kazanılarak kullanılıp korunması, küçük yaşlarda başlayan bir ses eğitimiyle mümkündür. Müzik eğitimi kurumlarında verilen ses eğitimi, bireyin sağlıklı ses üreterek, doğru ve güzel şarkı söyleme, sesini doğru kullanma alışkanlığı kazandırılmasını, öğrenciye konuşurken, şiir okurken veya şarkı söylerken sesini, anatomik yapısına en uygun biçimde kullanabilmesini ve doğru kullanmayı alışkanlık haline getirmeyi amaçlar. Aynı zamanda bireyin konuşur gibi şarkı söylemesini ve ses eğitiminin her aşamasında eğitimcilik mesleğinin gereklerine uygun davranmayı hedeflemektedir.

4. SES EĞİTİMİ TÜRLERİ

Ses eğitimi; verilen eğitim kurumunun amaçlarına yönelik olduğu müzik türlerine ve seslendirilecek olan şarkıların tür ve dönem özelliklerine göre; şarkı söyleme, şan, koro ve konuşma eğitimleri olmak üzere adlandırılırlar.

4.1. ŞARKI SÖYLEME EĞİTİMİ

“Şarkı söyleme eğitimi; şarkı öğretimini içine alan, bireylere ses eğitiminin gereklerine uygun olarak, doğru, güzel ve etkili şarkı söylemeyle ilgili davranışların kazandırıldığı ve özellikle genel ve amatör müzik eğitimi kapsamında uygulanan bir ses eğitimidir” (Töreyin, 2008: 157).

“Ses eğitiminin doğru ve güzel şarkı söyleme amacı, şarkı söyleme eğitimi oluşturmuştur. Bu bakımdan, şarkı söyleme eğitimi, sesi şarkı söylerken doğru, etkili ve güzel kullanmayla ilgili davranışları kazandırmaya yöneliktir. Doğru, etkili ve güzel şarkı söyleme eylemi, bir bakıma ses eğitiminin ürünüdür” (Töreyin, 2008: 158).

Şarkı söyleme eğitimi, daha çok amatör müzik eğitimi veren kurumlarda uygulanır fakat en az konuşma sanatı kadar insanın kendisini ifade etmesinde önem taşır. Temelde ses, nefes ve dil unsurlarının doğru, etkili ve güzel kullanılmasına yöneliktir ve amacı şarkı söylemeyle ilgili olan doğru davranışları kazandırmaktır.

4.2. ŞAN EĞİTİMİ

“Ses eğitimi alanı içinde yer alan, sesin dayanıklılık ve sağlamlık kazanabilmesine yönelik davranışların ve özellikle opera, operet, lied ve chanson gibi çoksesli müziğin ses edebiyatı eserlerinin müzik, tür ve dönem özelliklerine uygun olarak seslendirilmesine ilişkin davranışlar kazandırmanın amaçlandığı ses virtüözlüğü gerektiren ileri düzey bir ses eğitimi türüdür” (Töreyn, 2008: 163).

M. Töreyn’ e (2008: 163) göre “şarkı söyleme eğitimiyle, şan eğitimi arasındaki farklar bu iki tür ses eğitiminin amaç ve düzey değişikliğinden kaynaklanmaktadır. Şan eğitiminde, özellikle şan için bestelenmiş eserlerin, sanatsal boyutta ve teknik üstünlükle söylenmesi amaçlanırken, şarkı söyleme eğitiminde, her tür ve düzeydeki şarkıları doğru, güzel ve etkili söylemeye yönelik olarak, sesle ve müzikle ilgili davranışlar kazandırılması amaçlanmaktadır”.

Yukarıda da belirtildiği gibi, şarkı söyleme ve şan eğitimi kavramları temelde birbirine çok yakın anlamlar taşımaktadır. Şan sanatı nefes alma ve özellikle nefes verebilme sanatıdır. Nefes verebilmede kazanılacak ustalık, şarkı söyleme kalitesini arttırıcı en önemli etkidir. Sesin dayanıklılık ve sağlamlık kazanabilmesine ilişkin davranışların hedeflendiği ileri düzey bir ses eğitimi türüdür. Fakat bilinçsizce kullanılan şan eğitimi yöntemleri, genel müzik eğitimi düzeyindeki şarkı söyleme, şan ve koro eğitimlerine olumsuz etki yaparak, öğrencilerin seslerini, kapasitelerinin üzerinde kullanmaya zorlamakta ve ses rahatsızlıklarına da yol açabilmektedir.

Ses eğitiminde, solisti destekleyen en önemli çalgılardan biri piyanodur.

5. PİYANO

Piyano, başlı başına bir çalgı olmanın dışında, müzik eğitiminin pek çok alanında kullanılması gereken zorunlu bir çalgıdır.

Örneğin müzik eğitiminin en temel alanlarından olan armoni, kompozisyon, şan ve solfej eğitiminin sağlıklı bir biçimde yürümesi bakımından son derece önemli bir çalgıdır. Piyano, solo bir çalgı olmasının yanında en çok tercih edilen bir eşlik çalgısıdır. Çoksesli eğitimin yapılabilmesini kolaylaştıran yapısı ile müzik eğitimi içinde piyano eğitimi süreci, çok titiz ve eksiksiz yapılması gereken bir süreçtir.

A. Say, (2002: 194-195) piyanoyu şöyle tanımlıyor ;

“Klavyesinden mekanizmasına, tellerinden pedallarına kadar binlerce parçadan oluşmuş bir bütünü sağladığı zengin ses olanaklarıyla piyano, üstün niteliklerini insanlığa sunan evrensel bir çalgıdır’. Piyano “Klavyeli çalgılar” ailesindeki klavsen, org ve celesta gibi öteki çalgıların yanı sıra, son 200 yıldan beri bütün dünyada yaygınlık kazanmış gözde bir çalgı konumundadır. Ses olanakları, bir orkestra gövdesinin armonik olanaklarına eş değerdir.... Piyano, çalgılar sıralamasında olanakları bakımından en önde gelir.Yaygınlığını armonik kaynaklarına borçlu olan bu çalgı, ses olanaklarıyla bir orkestranın seslendirdiği bütün eserleri tek başına çalabilir. İtalyan çalgı yapımcısı Bartolomeo Cristofori, 1711 yılında “ piano e forte ” adını verdiği ilk piyanoyu üretti. Bu çalgı tuşlara yumuşak dokunulduğunda hafif, sert basıldığında güçlü ses veriyordu. Ne var ki “ piano forte ”, birçok yönden yeterli ses özelliklerine sahip olmadığı için, 18. Yüzyılın sonlarına kadar pek ilgi görmedi. 1808’ de Fransız çalgı yapımcısı Erard, çift maşalı mekanizmayı icat etti, onun yeğeni Pierre Erard ise 1821’de “ tekrarlı mekanizma ”yı geliştirdi. Böylece günümüz kuyruklu piyanolarında kullanılan teknolojik düzeye çok yaklaşıldı ve yorumculuk sanatında yeni bir ustalık alanına yol açıldı”.

Piyano, müzikteki rolü bakımından bir solo çalgısı olduğu kadar oda müziği, eşlik ve orkestradaki işleviyle de öne çıkar. Ayrıca piyano, istenildiğinde büyük bir orkestradaki farklı çalgı gruplarının her birinin eseri seslendirirken yaptığı farklı şeyleri (örneğin solistlik, eşlik, farklı farklı melodiler çalma vb.) tek başına yapabilir. Yalnız bir eksiklikle piyanodan çıkan her bir sesin karakteri (ses rengi, tınısı, etkisi, tonu vb.) tuşlara yapılan baskılara bağlı olarak oluşan nüanslar dışında aynıdır.

Klasik müzik orkestralarında, orkestranın bir elemanı olarak pek fazla kullanılmaz. Piyanoyu çoğunlukla ya diğer çalgıların ya da kendisinin eşlik desteğinde solistik bir çalgı olarak görürüz. Bu nedenlerle klasik müziğin en kişilikli çalgıları arasında piyano ilk sıradadır (Erol, 2008: 114).

Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkarak piyano, müziği çalma, okuma ve dinleme becerilerini kazanma ve diğer müzik çalışmalarına temel oluşturma bakımından evrensel ve en temel çalgıdır ve en geniş ses sınırlarını verebilen ses yelpazesine sahiptir. Ayrıca piyanonun kendine yeten bir solo enstrüman olmasının yanında başka enstrümanlara ya da insan seslerine eşlik yapmakta kullanılan bir eşlik çalgısı olması, eğitsel müzik öğretimindeki önemini arttırmaktadır.

6. PİYANO EĞİTİMİ

Piyanonun müzik öğretmenliği eğitiminin “temel çalgısı” olarak nitelendirilişi, piyano eğitimini de müzik öğretmenliği eğitiminin odak noktalarından birisi durumuna getirmektedir. “Bu sebeple piyano eğitimi; müzik öğretmeni yetiştirme işinin başlangıcından itibaren, müzik öğretmenliği programlarında önemli bir yere sahiptir. Nitekim 1924’te kurulan Musikî Muallim Mektebi’nin 1925’te yayınlanan talimatnamesinden; 1998’de yürürlüğe girip günümüzde de uygulanmakta olan ‘Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’na değin piyano eğitimi kesintisiz sürdürülen ‘temel bir çalgı’ konumundadır (Tunç, 2009: 2).

N.Ercan (2008: 9) piyano eğitiminde ki temel davranışları şöyle tanımlıyor;

“Piyano öğreniminde, hazırlanma, alıştırma ve müzikal etki gibi müzik eğitiminin genel ilkelerinin büyük oranda geçerli olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Bu süreçte piyanoda temel davranışların kazandırılarak yapılması gerekeni bilme, uygulama ve hissetme davranışlarının bir bütünlük içinde geliştirilmesi gerekir... Genel çizgileriyle bu temel davranışların, piyano çalmayı öğrenme hızı ve sınırı gibi öğrenmeye ilişkin süreçlere olduğu kadar, yorumlama, yaratıcılık ve müziksel kişilik gibi müzik sanatının temel boyutları ve isteklerine de büyük katkı sağladığı kabul edilmelidir”.

Üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde verilmekte olan piyano dersi müzik öğretmenliği lisans programı ders tanımlarında, “Piyano eğitimi ve öğretimi, müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur. Aşamalı olarak, teknik alıştırma ve etüdlere, Türk ve Dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, eğitim müziği örneklerini, piyano literatürü ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar” (Yök Programı, 1998; akt: Durmaz, 2009: 7).

Piyano eğitiminde, piyano eğitimcilerinin öngördüğü bazı temel davranışlar şunlardır: (Odaklanmış Görüşme, Rzazade, 21.05.2012; Demirova, 25.05.2012)

- Oturuş biçimi
- El ve parmakların durumu
- Başparmak, bilek, dirsek
- Doğru ve çabuk nota okuma
- Etüd çalışmaları ve alışırmalar
- Başka kişiler veya topluluk önünde çalma

-Birlikte çalma

Yukarıda açıkladığımız temel davranışlar, piyano eğitiminde öğrenciye daha ilk dersten başlayarak kazandırılması ve sürekli kılınması gereken alışkanlıklar arasında yer almalıdır.

Piyano, beynin koordine ettiği oldukça karmaşık bir aktivitedir ki piyanonun getirdiği tüm duygusal ve estetik kazanımlar bir yana, başlı başına çok önemli bir noktadır ve hiç de kolay değildir; yıllar süren ve adım adım ilerlenen bir süreç gerektirir. Piyano eğitimi alan bir kişi, çoksesliliği kavrama, müziksel işitme, deşifre, biçim yönünden bilgilenme gibi müziğin önemli alanlarında gelişme olanağı bulur. Ayrıca, piyano müzik eğitimcisinin elinde bir eğitim çalgısı olarak doğru bir şekilde kullanıldığında öğrencilere müziksel davranışlar kazandırmada da önemli rol oynar. Piyano eğitimcilerinin öngördüğü bu müziksel davranışlara örnek verecek olursak şunları söyleyebiliriz: (Odaklanmış Görüşme, Rzazade, 23.05.2012; Okan, 19.03.2012)

Piyano;

1. Öğrencilere temel müzik bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla, dizi, akor, arpej vb. müziksel kavramların öğretilmesinde,
2. Müziksel işitme, müziksel bellek ve doğaçlama gibi yeteneklerinin geliştirilmesinde,
3. Öğrencilerin solo, koro ve çalgı gruplarına yönelik parçalarının eşliklerini çalmasında,
4. Bir partiyonun başka bir tona transpoze edilmesinde,
5. Tiyatro, piyes vb. etkinliklerin fon müziklerini çalmalarında, etkili bir çalgıdır.

Piyano eğitiminin doğru zamanda, doğru kişilerden, doğru yöntem ve materyalle almaya başlayan istekli bir öğrencinin, kişisel gelişimine önemli bir katkı sağladığı açıktır.

Sönmezöz'e göre piyano;

“Müzik eğitiminden beklenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde son derece önemli bir eğitim çalgısı olarak müzik öğretmeninin kullanımına verilmektedir. Müzik öğretmenliği yetiştirme programlarında piyanonun temel çalgı olması görüşü, müzik öğretmeninin etkili bir şekilde eşlik yapma becerisi kazanması önemi ve gerekliliği nedeniyle savunulmaktadır. Dolayısıyla eşlik yapabilme, piyanoyu iyi derecede çalabilmenin ötesinde, piyano, armoni, kontrpuan ve müzik kuramları gibi derslerden kazanılan donanımla harmanlanmasıyla, müzik öğretmenliği açısından daha fonksiyonel bir nitelik kazanmıştır” (akt: Yüksel, 2010: 15).

7. PİYANO EŞLİĞİ (KORREPETİSYON)

“Piyano eşliği sanatı, 19.yüzyıl Alman liedleri ve Fransız chansonlarının beklentilerine cevap olarak inanılmaz ölçüde gelişir. Şairane ve müzikal anlayışların ve ayrıca grubun icrasının kalitesi, piyano eşliği sanatını da oda müziğinde ki performansına benzeyen şekilde belirginleştirir. 20. Yüzyılda, İngiliz piyanist Gerald Moore ve Hollandalı piyanist Coenraad Valentyn Bos gibi eşlikçiler, soliste karşı olan hassas tutumları, bestecinin amacına uygun yorumlama güçleriyle eşlik sanatını geliştirirler... ” (Yurga ve Kaya, 2009: 4-5)

Eşlik (korrepetisyon) bir çalgının diğer çalgılara ya da vokal müziklere eşlik etmesidir. Genellikle piyano tarafından yaylı, üflemeli çalgılara ve vokal müziklere eşlik edilerek gerçekleşir ve eşlik eden kişiye de ‘korrepetitör’ denir. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi eşlik, esas melodiyi destekleyen parti veya partilerdir. Dolayısıyla yazılan bu partileri, sesleri icra etmek, çalmak anlamına gelir. Eşlik yapmak ise, bu partileri esere uygun şekilde oluşturmak, yeniden yazmaktır. Eşlik çoğunlukla arka planda olma karakterinden dolayı, kimi zaman müzikal ve artistik bakımdan yeterince önem verilmemektedir. Oysa eşlik, müziği tamamlayan önemli bir kısımdır.

Geçmiş çok eskilere dayanan ve çağlar boyu kendini geliştirerek, yenileyen müzikte eşlik “bir kompozisyonun ana melodisine ya da ses partisine dayanak oluşturması ya da onu ön plana çıkarması amaçlanan yardımcı parti ya da partiler olarak tanımlanır” (Dağdeviren, 2006: 311).

Eşlik kavramı, bir eserde esas sesi destekleyen parti ya da partiler olarak tanımlanır.

”Ses müziği veya çalgı müziğinde bir eserin armonik niteliğini ortaya çıkaran, ona içerik ve derinlik kazandıran müzikal birlikteliktir. Müzik tarihi boyunca eşlik, zengin bir form çeşitliliği içinde yer almıştır. Çeşitli formlar içinde üstlendiği görevler, ana partiyle kaynaşma özelliğini pekiştirmiş, geliştirmiştir. Bundan ötürü eşliğin esas sesi desteklemesine ve onunla kaynaşmasına sadece besteleme aşamasında değil, yorumlama aşamasında da özen gösterilmiştir. Yüzyıllar içinde insan sesine ve solo çalgıya eşlik görevi yapan çeşitli çalgılar kullanılmıştır. Bunlar arasında sırasıyla lir, kithara, viyel, arp, org, lavta, klavsen ve piyanonun yeri önde gelir. Çoksesli şarkılarda müziğin dokusuna giren eşlik, 11.yüzyıldan başlayarak “a capella korolarla” polifoni sanatının gelişim yolunu açmıştır (Say, 2005: 186).

F.Yener (1991: 436), eşlik kavramını şöyle tanımlıyor, “İnsan sesi ya da tek çalgı için yazılmış yapıtlarda, başlıca ses ya da seslere yardımcı durumda olan çalgı bölümü.”

“Müzik öğretmenliği lisans programı ders tanımlarında, eşlik dersi, piyano ve diğer çalgılar için okul müziğindeki çeşitli ses ve çalgı eserlerine yazılmış eşlik müziklerini çalma ya da doğaçlama eşlik becerilerini kapsar” şeklinde ifade edilmiştir. 2006-2007 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konan yeni programda bu ders “Eşlik Çalma” olarak düzenlenmiştir. Hazırlanan yeni program tanımlarında bu ders, müzik öğretmeni adaylarının genel müzik eğitimi amaçlı yazılmış okul müziği eşliklerini ve temel oda müziği repertuarını tanıma ve çalma becerilerini kapsamaktadır” (Durmaz, 2009: 13).

Eşlik dersinin amacı piyano ve diğer çalgılar için okul müziğindeki ses ve çalgı eserlerine yazılmış eşlik müziklerini çalma ya da doğaçlama eşlik çalışmalarını kapsamaktadır. Ancak dersin çoğu okullar da haftada bir ders saati olması öğrencilerin bu konu üzerinde hâkimiyetlerini sınırlamaktadır. Bu bir ders saati içerisinde öğrencinin eşlikle birlikte eseri kavrayıp söylemesi gerekmektedir. Bu süreci bir ders saatine sığdırmak pek olanaklı görülmemektedir. Şarkı öğretilirken yapılacak piyano eşliği hem temiz bir ünisonu, hem tempoyu, hem nüansı, hem de şarkıda verilmek istenen duyguyu, düşünceyi ve işlenen temayı pekiştirecektir. Böyle bir müzik eğitimiyle bireyin kendisinde oluşan davranış değişiklikleri zamanla müziksel çevresine, ailesine ve giderek topluma mal olacaktır. Bu da müzik eğitiminde istediğimiz yere varmamıza olanak sağlayacaktır.

Eşlik eğitimi ise, okul şarkılarına eşlik yazabilme, doğaçlama eşlik yapabilme, yazılı eşlik partilerini çalabilme gibi eşlik yapabilme becerilerini kazandırmak amaçlıdır şeklinde tanımlanabilir (Çevik, 2011: 347).

Vinogradov'a göre "eşlik yapma bir müzisyenin özel eğilimidir; ancak bu meslekte yapılan iş bir eğitimcinin işine eşdeğerdir" (akt: Demirova, 2010: 257-258).

Piyano eşlikçilerine göre, eşlik (korrepetisyon) dersinin öğrenciye sağladığı katkıları şöyle sıralayabiliriz: (Odaklanmış Görüşme, Demirova, 21.05.2012; Rzazade, 19.04.2012)

1.Eseri piyano eşliği ile birlikte, piyanoyu dinleyerek seslendirebilme becerisini geliştirir.

2.Eserin stilini ve formunu kavrama algısını geliştirir.

3.Öğrencinin müzikal uyum yeteneğini geliştirir. Eseri seslendiren öğrenci, hem eşliği dinlemek hem de müziksel gidişata birlikte katılmayı öğrenir.

4.Öğrencinin entonasyon problemine yardımcı olur. Birlikte çalma ve birlikte söylemeyle birlikte entonasyon problemi zamanla çözülmeye başlar.

Yukarıdaki açıklamalarda da görüldüğü gibi eşlik öğretimi piyano öğretiminin bir koludur. Öğrenciye piyano eğitimi ile birlikte 'Müziksel işitme' ve 'Armoni-Kontrpuan-Eşlik' derslerinde verilen teorik ve pratik bilgileri kaynaştırarak yazılmış olan eşlik partiyonlarını çalma davranışını kazandırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca piyano ile yapılan eşliklerde, müzik öğretmenleri öğrencilerle beraber müzik yapmayı, onları aynı tempo ve ton içinde tutmak yanında, şarkıyı söylerken, öğrencilerin piyanoyu dinlemelerini sağlayarak onlara çokseslilik duygusunu da kazandırmış olurlar. Öğrencilere kazandırılan bu beceriler eşlik eğitimi ve öğretiminin en önemli unsurlarından biridir.

Öte yandan bir müzik eğitimcisinin her zaman kullanması gereken çoksesli müziğin temel enstrümanı olan piyanonun kullanılabilirlik düzeyi bakımından, eşlik derslerinde kullanılacak tek enstrümandır.

7. 1 PIYANO EŞLİKÇİSİ (KORREPETİTÖR)

Piyanistler arasında en yaygın ve icracılığın en sık kullanılan türlerinden birisi de eşlikçilik (korrepetitörlük) mesleğidir. Eşlikçiliği; konservatuarlar da ya da müzik bölümlerinde, solo enstrümanlara, şancılara, opera ve bale yapıtlarında solist sanatçıların seslendirdiği eserlerin piyano partilerini, piyano eşliğiyle öğretip çalıştıran piyanist şeklinde açıklayabiliriz. Korrepetitör'lük, piyanistlik veya piyano öğretmenliğinden daha farklı bir müzik alt yapısı gerektirir. Her piyanist korrepetitör olamaz ve aynı zamanda her piyano öğretmeni de korrepetitör olamaz.

Piyano eğitimcilerine göre, profesyonel bir piyano eşlikçisi ve şan eşlikçisinde bulunması gereken nitelikler şunlardır: (Odaklanmış Görüşme, Rzazade, 19.04.2012; Demirova, 14.05.2012)

Piyano eşlikçisi;

1. Eserin dönemine ait özellikleri, çalma-söylemedeki farklılıkları öğrenciye aktarmalıdır.
2. Öğrenciye eşlikli çalma-söyleme davranışını kazandırıcı yöntemleri iyi bilmelidir.
3. Öğrencinin eşliğe uyumu konusunda yol gösterici olmalı, tavsiyelerde bulunmalıdır.
5. Korrepetisyon dersinin dinamiğine uygun ölçütleri iyi bilmeli, dersi monoton bir işleyişte yürütmemelidir.
6. Öğrencinin bu dersin zor ve sabır gerektiren niteliği dışında zevkli de olduğunu anlamasını sağlamalıdır.
7. Öğrencinin algılayamadığı noktalarda tekrar edici olmalı, seslendirmesi güç olan ölçüler üstünde sabırla durmalıdır.
8. Bir eşlikçinin her türlü müzik yapıtı hakkında bilgi sahibi olması, her çeşit çalgıya özgü özellikleri tanınması ve onlara uygun eşlik yapması gerekir.
9. Solistin sahnede herhangi bir hata yapması durumunda (partisini unutma, tonaliteden çıkma, ölçü atlama vb.), gibi durumlar yaşandığı zaman dinleyiciye belli etmeden yardım edebilmelidir.

10. Her zaman formda kalabilmek için durmadan çalışmalı, icracılık ve eşlikçilik becerilerini sürekli geliştirmelidir.

11. Transpoze yapma eşlikçinin en önemli niteliklerinden birisidir. Eşlikçi transpoze edilen eseri yeni tonalitede hemen düşünmeli, hissetmeli ve çalabilmelidir.

Şan eşlikçisi;

1. Eşlik yaptığı şancının bireysel ses özelliklerini bilmelidir.

2. Piyanist, şancı ile birlikte nefes almalıdır. Şancının akciğerlerini düşünerek, ona nefes alma fırsatı vermelidir.

3. Piyanist, şancıyı kendi eşliği ile kapatmamalı, eğer piyano partisi çok yoğunsa, ses balansını iyi ayarlamalıdır.

4. Bir şancıya eşlik ederken gerekirse önce eseri bona, sonra solfejini yaptırmak, eşliği duyurmak, sözleri iyi telaffuz ederek artikülasyonu doğru yapmasını sağlamak için yardımcı olmalıdır.

5. Eşlik yaparken, farklı dillerin telaffuzuna hakim olması gereklidir.

Ünlü Rus Eşlikçi E.Shenderovich (1996: 207) şöyle söylemektedir:

“Solo ve eşlik faaliyetlerinin özellikleri o kadar farklıdır ki, birçok solist piyanist iyi bir yorumcu olarak çok başarılı konserler vermesine rağmen eşlikçi olamamıştır. Aksine, birçok piyanist de mükemmel bir eşlikçi olarak ustalık ve icracılığı ile farklılığını göstermiş olmasına karşın, solist olarak kendisini gösterememiştir”.

Eşlikçi deşifre yaparken nota önünü görerek hızlı nota okumayı geliştirmelidir. “Deşifre çalarken, nota üzerinde daima ileriye bakmaya ve elverişli durumlarda geriye dönüp göz gezdirmeye çalışılmalıdır” (Çimen, 2001:451). Ayrıca piyanist, deşifre yapmaya başlamadan önce eserin tüm nota ve metnini hızla gözden geçirerek, parçanın tonunu, temposunu özellikle tempo ve ritim değişmelerini bulmalıdır. Bu da eşlikçi için çalma sürecinde, doğru yorum yapmaya yardımcı olur.

Eşlikçinin ustalığı çok özeldir. Ayrıca büyük bir müzikal icracılık yeteneği de ister. Bu yüzden eşlikçiler, her zaman ve her yerde aranan kişilerdir. Eşlikçilik mesleğini her piyanist yürütemeyebilir. Çünkü çok büyük ustalık, yaratıcılık ve özel bir yetenek ister. Aslında eşlikçinin işi fazla göze çarpmayan, ama gerçekte ise oldukça zor, sorumluluk gerektiren, emek isteyen bir iştir. Eşlikçilik, zaman içinde

uzmanlaşmayı gerektiren bir meslektir. Bu yüzden, eşlikçi olmadan hiçbir müzik eğitimi kurumu, sanat çalışmalarını sağlıklı bir şekilde yürütemez.

8. PROBLEM

Müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında, öncelikle yer alması gereken uygulamalardan birisi de piyano eşlikli müzik çalışmalarıdır. Fakat bu uygulamalar hem dersin verimliliği, hem ders saati hem de öğretmen sayısı bakımından yeterli değildir. Bu durumlar göz önünde bulundurularak problem cümlesi, “Müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında, eşlik derslerinin verimliliği açısından neler yapılmalıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

9. ALT PROBLEMLER

1. Müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında, eşlik öğretim elemanlarının sayısı yeterli midir?
2. Müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında, eşlik dersleri yeterince verimli oluyor mu?
3. Müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında, eşlik derslerine gelen öğrencilerle karşılaşılan sorunlar nelerdir?
4. Müzik eğitimi veren yüksek eğitim kurumlarında, eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli midir?

10. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, mesleki müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında, bireysel ses eğitiminde piyano eşliğinin incelenmesi, eşlikçilik mesleğini tercih eden piyanistlerin konu hakkında bilgilendirilmesi, hiç de kolay olmayan bu mesleğin özelliklerinin ve sorunlarının ortaya konması ve eşlikçilik görevlerinin tanımlanmasının sağlanmasıdır. Bu çalışmada; mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında uygulanan bireysel ses eğitimi ve eşlik derslerinin hedefleri, öğretme ve öğrenme durumları saptanarak daha işlevsel duruma

getirilmesi, öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri doğrultusunda karşılaşılan problemlerin saptanması ve problemlere çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmaktadır.

11. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma, müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında, bireysel ses eğitiminde piyano eşliğinin önemini incelemek, öğretim elemanları ve öğrencilerin bu derslere yönelik yaklaşımları arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koymak açısından önemlidir. Ayrıca elde edilen verilerin, eşlik dersinde karşılaşılan problemlere ışık tutması, yeni çalışmalara yön vermesi, bu konuda yapılan ve yapılacak olan araştırmalara katkıda bulunması açısından da önemlidir.

12. SAYILTILAR

Bu araştırmada;

- 1.Araştırmacının oluşturduğu anket sorularına, öğretim elemanları ve öğrencilerin içtenlikle cevap verdiği,
- 2.Araştırmada kullanılan yöntemlerin geçerli ve güvenilir olduğu,
- 3.Araştırma için ulaşılan kaynakların ve elde edilen verilerin bu araştırma kapsamında yeterli olduğu sayıltılarından hareket edilmiştir.

13. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

1. Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarından, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarından, Başkent Üniversitesi Devlet Konservatuvarından ses eğitimi ve eşlik derslerini yürütmekte olan öğretim elemanları ve bu dersleri alan öğrenci görüşleri ile,
2. 2011-2012 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi ile,

3. Bireysel ses eğitimi ve eşlik ile doğrudan ya da dolaylı ilgili makale, tez, bildiri, seminer ve ulaşılabilen her türlü yazılı ve görsel kaynaklar ile,

4. Araştırma için ayrılan zaman ve sağlanan maddi kaynaklar ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada, bireysel ses eğitiminde piyano eşliği ve piyano eşliğinin önemine yönelik anket uygulaması seçilmiştir. Problem belirlendikten sonra, elde edilen bilgiler ışığında ve uzmanlar yardımı ile anket soruları hazırlanmıştır. Araştırma için hazırlanan anket, mesleki müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında bireysel ses eğitimi ve eşlik (korrepetisyon) derslerini yürüten öğretim elemanlarına ve bu dersleri alan öğrencilere uygulanmıştır. Anket aracılığıyla elde edilen bilgiler önce Excell programında sınıflandırılmış, daha sonra bilgiler istatistiksel olarak, yüzde(%) ve frekans(f) olarak yorumlanmıştır. Anketten elde edilen veriler incelenmiş, veri analizi yapılmış, bulgular yorumlanmış daha sonra sonuç ve öneriler elde edilmiştir.

2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini; Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarından, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarından, Başkent Üniversitesi Devlet Konservatuvarından ses eğitimi ve eşlik dersi veren öğretim elemanları ile bu üniversitelerin Opera-Şan ve Opera-Koro bölümlerindeki öğrenciler oluşturmaktadır.

Örneklemini ise; 3 üniversiteden bu araştırmaya katılmaya gönüllü 11 ses eğitimi öğretim elemanı, 13 eşlik öğretim elemanı ve 25 öğrenci oluşturmaktadır.

3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmaya gönüllü olan öğretim elemanları ve öğrencilere, piyano eşliği derslerinin incelenmesine yönelik anket tekniği uygulanmıştır. Anket soruları hazırlanırken, öğretim elemanlarının bireysel ses eğitiminde piyano ile eşlik dersine yaklaşımlarını ve öğrencilerin bu derslere yönelik düşüncelerini ölçmeye yönelik sorular hazırlanmıştır. Ayrıca konuyla ilgili tez, makale, araştırma, bildiri gibi

yayınlar incelenerek, opera ve piyano ana sanat dalı bulunan 3 konservatuvar ziyaret edilerek veriler toplanmıştır.

4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Anket yoluyla elde edilen veriler ‘‘SPSS 15.0 paket programı’’ ile değerlendirilmiş, verilere ilişkin frekans ve yzdesel dağılımlar tablolar halinde verilip yorum yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölüm, araştırma probleminin çözümüne ilişkin veriler ve bu verilerin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulguların dönüştürülerek yorumlanmasını içermektedir. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak seçilen anket yöntemi öğretim elemanlarına ve öğrencilere uygulanan sorulardan oluşmaktadır.

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısı yeterli midir?

Tablo 1. Müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısının yeterlilik durumu

Müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısı yeterli midir?	Ses Eğitimi Öğretim Elemanları		Eşlik Öğretim Elemanları		Öğrenci	
	n	%	n	%	n	%
Yeterli	0	0,0	0	0,0	2	8,0
Kısmen yeterli	3	27,3	3	23,1	8	32,0
Yetersiz	7	63,6	10	76,9	14	56,0
Fikrim yok	1	9,1	0	0,0	1	4,0
Toplam	11	100,0	13	100,0	25	100,0

Ankete katılan 11 ses eğitimi öğretim elemanından 7 kişi (%63,6) “Müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısı yeterli mi?” sorusuna “Yetersiz” cevabını verirken, 3 kişi (%27,3) “Kısmen Yeterli”, diğer ses eğitimi öğretim elemanlarından 1 kişi (%9,1) ise “Fikrim yok” cevabını vermiştir. Yeterli olduğunu düşünen öğretim elemanı yoktur.

Ankete katılan 13 eşlik öğretim elemanından 10 kişi (%76,9) “Müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısı yeterli mi?” sorusuna “Yetersiz” cevabını verirken, diğer 3 eşlik öğretim elemanı (%23,1) ise “Kısmen yeterli” cevabını vermiştir.

Ankete katılan 25 öğrenciden 14 kişi (%56) “Müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısı yeterli mi?” sorusuna “Yetersiz” cevabını verirken, 8 kişi (32,0) “Kısmen Yeterli”, diğer öğrencilerden 1 kişi (%4) ise “Fikrim yok” cevabını vermiştir. Bu anketten yola çıkarak, hem öğretim elemanları hem de öğrencilere göre, müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanı sayılarının yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.

Eşlik yapan öğretim elemanlarının sayıları yeterli değilse, sizce müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik sanat dalı açılmalı mıdır?

Tablo 2. Ses eğitimi ve eşlik öğretim elemanları ile öğrencilere göre eşlik sanat dalı açılma durumu

Eşlik yapan öğretim elemanlarının sayıları yeterli değilse, sizce müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik sanat dalı açılmalı mıdır?	Ses Eğitimi Öğretim Elemanları		Eşlik Öğretim Elemanları		Öğrenci	
	n	%	n	%	n	%
Açılmalı	6	54,5	10	76,9	13	52,0
Açılmamalı	1	9,1	1	7,7	5	20,0
Kararsızım	3	27,3	2	15,4	2	8,0
Fikrim yok	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Cevapsız	1	9,1	0	0,0	5	20,0
Toplam	11	100,0	13	100,0	25	100,0

Ankete katılan 11 ses eğitimi öğretim elemanından 6 kişi (%54,5) Eşlik yapan öğretim elemanı sayıları yeterli değilse, sizce müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik sanat dalı açılmalı mı?” sorusuna “Açılmalı” cevabını verirken, diğer ses eğitimi öğretim elemanlarından 1 kişi (%9,1) “Açılmamalı”, 3 kişi (27,3) ise, “Kararsızım”, cevabını vermiştir.

Ankete katılan 13 eşlik öğretim elemanından 10 kişi (%76,9) “Eşlik yapan öğretim elemanı sayıları yeterli değilse, sizce müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik sanat dalı açılmalı mı?” sorusuna “Açılmalı” cevabını verirken, diğer eşlik öğretim elemanlarından 1 kişi (%7,7) “Açılmamalı” cevabını vermiştir. Geriye kalan öğretim elemanlarından 2 kişi (%15,4) ise, kararsız kalmışlardır.

Ankete katılan öğrencilerden cevap vermeyen 5 kişiden 2'si eşlik yapan öğretim elemanlarının sayılarını yeterli gördüğü için bu soruya cevap vermemiştir. Ankete katılan öğrencilerden 13 kişi (%52,0) “Eşlik yapan öğretim elemanı sayıları yeterli değilse, sizce müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik sanat dalı açılmalı mı?” sorusuna “Açılmalı”, 5 kişi (%20,0) “Açılmamalı” cevabını verirken, diğer öğrencilerden 2 kişi (%8,0) ise “Kararsızım” cevabını vermiştir. Bu anketten yola çıkarak, eşlik öğretim eleman sayısının yetersiz olmasından dolayı müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik sanat dalının açılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli oluyor mu?

Tablo 3. Bireysel Ses Eğitimi Eşlik Derslerinin, Eserin Hazırlanması, Müzikalitesi ve Birlik Beraberlik Açısından Verimlilik Durumu

Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli oluyor mu?	Ses Eğitimi Öğretim Elemanları		Eşlik Öğretim Elemanları		Öğrenci	
	n	%	n	%	n	%
Oluyor	1	9,1	4	30,8	7	28,0
Kısmen Oluyor	6	54,5	1	7,7	15	60,0
Olmuyor	4	36,4	8	61,5	3	12,0
Fikrim yok	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Toplam	11	100,0	13	100,0	25	100,0

Ankete katılan 11 ses eğitimi öğretim elemanından 6 kişi (%54,5) “Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli oluyor mu?” sorusuna “ Kısmen oluyor” cevabını verirken 4 kişi (%36,4) ise “Olmuyor” cevabını vermiştir. Ses eğitimi öğretim elemanlarından sadece 1 kişi (%9,1) ise “Oluyor” cevabını vermiştir.

Ankete katılan 13 eşlik öğretim elemanlarından 8 kişi (%61,5) “Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli oluyor mu?” sorusuna “Olmuyor” cevabını verirken 4 kişi (%30,8) “Oluyor” cevabını vermiştir. Diğer eşlik öğretim elemanlarından 1 kişi (%7,7) ise “Kısmen oluyor” cevabını vermiştir.

Ankete katılan 25 öğrenciden 15 kişi (%60) “Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli oluyor mu?” sorusuna “Kısmen oluyor” cevabını verirken 7 kişi (%28,0) “Oluyor” cevabını vermiştir. Diğer öğrencilerden 3 kişi (%12) ise “Olmuyor” cevabını vermiştir. Bu anketin sonucuna göre, öğretim elemanları ve öğrenciler dahil olmak üzere eşlik derslerinin, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeteri kadar verimli olmadığı ortaya çıkmıştır. Buradan da ders saatinin fazlaştırılması gerektiği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli olmuyorsa;

Tablo 4. Bireysel Ses Eğitimi Eşlik Derslerinin, Eserin Hazırlanması, Müzikalitesi ve Birlik Beraberlik Açısından Yeterince Verimli Olmamasının Nedenleri

Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli olmuyorsa;	Ses Eğitimi Öğretim Elemanları		Eşlik Öğretim Elemanları		Öğrenci	
	n	%	n	%	n	%
Öğrencilerin ilgisizliği	7	30,4	4	25,0	5	16,7
Yetersiz çalışma odaları	3	13,0	2	12,5	8	26,7
Yetersiz piyano sayısı	2	8,7	2	12,5	6	20,0
Yetersiz eşlikçi sayısı	6	26,1	5	31,3	7	23,3
Eşlikçinin başarısızlığı	2	8,7	1	6,3	2	6,7
Eşlikçinin yeterli piyanistlik tekniğine sahip olmaması	3	13,0	2	12,5	2	6,7

Bu soru çoktan seçmeli olduğundan öğretim elemanları ve öğrenciler 1’ den fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Ses eğitimi öğretim elemanlarından %30,4’ü “Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli olmuyorsa” sorusuna, bu verimsizliğin en çok öğrencilerin ilgisizliği

olduğunu düşünürken, %26,1'i yetersiz eşlikçi sayısından kaynaklandığını düşünmektedir. Eşlikçinin başarısızlığı olduğunu düşünen ses eğitimi öğretim elemanlarının oranı %8,7 olarak görülmektedir.

Eşlik öğretim elemanlarından %31,3'ü "Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli olmuyorsa" sorusuna, bu verimsizliğin yetersiz eşlikçi sayısı olduğunu düşünürken, %25,0'ı ise, öğrencilerin ilgisizliğinden kaynaklandığını düşünmektedir. Eşlikçinin başarısızlığı olduğunu düşünen eşlik öğretim elemanlarının oranı %6,3 olarak görülmektedir.

Öğrencilerden %26,7'si "Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli olmuyorsa" sorusuna, bu verimsizliğin yetersiz çalışma odaları olduğunu düşünürken, %23,3 ise, yetersiz eşlikçi sayısından kaynaklandığını düşünmektedir. Eşlikçinin başarısızlığı ve eşlikçinin yeterli piyanistlik tekniğe sahip olmaması olduğunu düşünen öğrencilerin oranları ise %6,7 olarak görülmektedir. Bu anketten yola çıkarak, verimsizliğin en büyük nedenleri arasında en çok Yetersiz eşlikçi sayısı ve öğrencilerin ilgisizliği görülürken, bu sırayı yetersiz çalışma odaları, yetersiz piyano sayısı ve eşlikçinin başarısızlığı takip etmektedir.

3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bireysel ses eğitimi eşliği dersine gelen öğrencilerle karşılaştığımız sorunlar nelerdir?

Tablo 5. Bireysel ses eğitimi eşliği dersine gelen öğrencilerle karşılaşılan sorunlar

Bireysel ses eğitimi eşliği dersine gelen öğrencilerle karşılaştığımız sorunlar nelerdir?	Eşlik öğretim elemanları	%
Eseri deşifre yapmadan gelme	9	17,6
Eserdeki giriş ve çıkışlara dikkat etmeme	10	19,6
Eserdeki ritmik değerlere dikkat etmeme	9	17,6
Eseri söylerken eşlik partisini dinlememe	11	21,6
Entonasyon bozukluğu	11	21,6
Diğer	1	2,0

Bu soru çoktan seçmeli olduğundan eşlik öğretim elemanları 1'den fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Eşlik öğretim elemanlarının, bireysel ses eğitimi eşliği dersine gelen öğrencilerle karşılaştıkları sorunların başında %21,6'lık oranlarla, “Eseri söylerken eşlik partisini dinlememe” ve “Entonasyon bozukluğu” gelirken, %19,6'lık oranla “Eserdeki giriş ve çıkışlara dikkat etmeme” ve %17,6'lık oranlarla ise, “Eseri deşifre yapmadan gelme” ve “Eserdeki ritmik değerlere dikkat etmeme” takip etmektedir. Bu anketten elde edilen sonuca göre, eşlik dersinde öğrencilerde karşılaşılan en büyük problemlerin başında, öğrenci şarkı söylerken sadece kendini dinlediği ve piyano partisini duymadığı için entonasyon bozukluğu olduğu görülmektedir.

4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Okulunuzdaki eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli midir?

Tablo 6. Okulunuzdaki Eşlik Derslerinin Yeterlilik Durumu

Okulunuzdaki eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli midir?	Eşlik Öğretim Elemanları		Öğrenci	
	n	%	n	%
Yeterli	3	23,1	3	12,0
Kısmen yeterli	5	38,5	14	56,0
Yetersiz	5	38,5	8	32,0
Fikrim yok	0	0,0	0	0,0
Toplam	13	100,0	25	100,0

Ankete katılan 13 eşlik öğretim elemanından 5 kişi (%38,5) “Okulunuzdaki eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli mi” sorusuna “Yetersiz” cevabını verirken, 3 kişi (%23,1) “Yeterli” cevabını vermiştir. Diğer eşlik öğretim elemanlarından 5 kişi (%38,5) ise “Kısmen yeterli” cevabını vermiştir.

Ankete katılan 25 öğrenciden 14 kişi (%56) “Okulunuzdaki eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli mi?” sorusuna “Kısmen yeterli” cevabını verirken, 3 kişi (%12) “Yeterli” cevabını vermiştir. Diğer öğrencilerden 8 kişi (%32,0) ise,

“Yetersiz” olduğunu düşünmektedir. Bu anketin sonucuna göre, hem eşlikçiler hem de öğrenciler için, eşlik derslerinin ders saati sayısının fazla yeterli olmadığı görülmektedir.

Eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli değilse, sizce eşlik dersleri haftada kaç saat olmalıdır?

Tablo 7. Eşlik Öğretim Elemanları ve Öğrencilere Göre Eşlik Derslerinin Olması Gereken Ders Saati Sayısı

Eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli değilse, sizce eşlik dersleri haftada kaç saat olmalıdır?	Eşlik Öğretim Elemanları		Öğrenci	
	n	%	n	%
1 saat	1	10,0	0	0
2 saat	6	60,0	5	22,7
3 saat	2	20,0	9	40,9
Daha Fazla	0	0,0	3	13,6
Cevapsız	1	10,0	5	22,7
Toplam	10	100,0	22	100,0

Eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısını 3 eşlik öğretim elemanı ve 3 öğrenci yeterli bulduğu için, bu tablo 10 öğretim elemanı ve 22 öğrenciden oluşmaktadır.

Eşlik derslerinin haftalık ders sayısını yeterli bulmayan 10 öğretim elemanından 6 kişi (%60) derslerin haftada 2 saat olması gerektiğini belirtirken, ders sayılarını yeterli bulmayan 22 öğrenciden 9 kişi (%40,9) haftada 3 saat ders olması gerektiğini belirtmiştir. Ders sayılarını yeterli bulmayan öğrencilerden 3 kişi (%13,6) ise ders saatinin 3 saatten de fazla ders olması gerektiğini belirtmiştir. Bu anket sonucundan yola çıkarak, eşlik derslerinin daha verimli olabilmesi için, haftalık ders saati sayısının 2 ya da 3 saat olması gerektiği görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bir önceki bölümdeki bulgular ve yorumlara dayanarak varılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler yer almaktadır.

SONUÇLAR

Birinci alt problemde çıkan sonuca göre, müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında eşlik yapan öğretim elemanları sayısının yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda piyanistlerin müzik eğitimi süresince sadece solo eserler dışında bir enstrumana ya da bir şancıya eşlik yapma konusunda kendilerini geliştirip yetiştirmeleri gerekmektedir.

İkinci alt problemde çıkan sonuca göre, müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında, eşlik derslerinin yeterince verimli olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu verimsizliğin en büyük nedenleri arasında, öğrencilerin ilgisizliği, yetersiz çalışma odaları, yetersiz piyano sayısı ve yetersiz eşlikçi sayısı olduğu gösterilmiştir.

Üçüncü alt problemde çıkan sonuca göre, müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında, eşlik derslerine gelen öğrencilerle en çok karşılaşılan sorunların, öğrencilerin söylediği eserleri deşifre yapmadan gelmeleri, eşlikle beraber eserin giriş çıkışlarına dikkat etmemeleri ve söylerken eşlik partisini dinlememeleri sonucuna varılmıştır. Buradan yola çıkarak, eşlikli şarkı söylemenin ne kadar zor olduğu söylenebilir.

Dördüncü alt problemde çıkan sonuca göre, müzik eğitimi veren yüksek eğitim kurumlarında, eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısının verimlilik açısından yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Eşliğin haftalık ders saati süresinin 2-3 saat olması gerektiği saptanmıştır. Bu da çoğu eğitim kurumlarında, haftada 1 saat yapılan eşlik dersleri süresinin az olduğunu vurgulamaktadır.

ÖNERİLER

Bu araştırma; bireysel ses eğitiminde piyano eşliğinin önemi, eşlik dersinde karşılaşılan sorunlarla bu dersin yeterliliğinin belirlenmesi ve çözüm önerileri getirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Birinci alt problemle ilgili saptanan bulgulardan anlaşıldığı üzere, müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında piyano eşliği yapan öğretim elemanı sayıları yetersiz olduğundan, başarılı bir ansamblın, birlikte yorumculuğun kalitesini arttırıp iyi eşlikçiler yetiştirmek ve eşlikçilik mesleğine özel bir eğilimi olan piyanistler için bu kurumlarda piyano anasanat dalından ayrı olarak eşlik anasanat dalı açılması önerilir.

İkinci alt problemle ilgili saptanan bulgulardan anlaşıldığı üzere, eşlik derslerinde verimlilik yetersiz olduğundan, verimliliği ve başarıyı arttırmak için, destekleyici yan ders olarak anket sonucuna göre özellikle diksiyon dersinin konulması, ses eğitimi repertuarına ve şarkının dil seçimine dikkat edilmesi, eşlik ders saatlerinin dersin verimliliği açısından 12:00-14:00 saatleri arasında yapılması ve öğrencinin piyano eşlikli şarkı okumanın bir bütün olduğunu kavrayabilmesi açısından eşlik dersinin, ses eğitiminin başlangıç aşamasından itibaren her zaman verilmesi önerilir.

Üçüncü alt problemle ilgili saptanan bulgulardan anlaşıldığı üzere, eşlik dersine gelen öğrencilerle karşılaşılan sorunları azaltmak için, solfej derslerine daha önem verilerek bu dersin eksikliklerinin giderilmesi, öğrencilerin müziksel işitme (solfej) dersi dışında da eser deşifresi ve bireysel çalışmalar yapılabilir.

Dördüncü alt problemle ilgili bulgulardan anlaşıldığı üzere, eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yetersiz olduğundan, bu kurumlardaki ders saatinin haftada 2 ya da 3 saat olması ve bu dersin haftada en az 1 saatini bilgi ve görüş alışverişi açısından ses eğitimi öğretim elemanlarıyla birlikte yapmaları önerilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, B. (2005). *Aktörlere Yönelik Ses-Konuşma, Vücut Eğitimi ve Geliştirilmiş Uygulama Yöntemleri*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Apaydın, M. (1988). *Çokseslilik ve Çoksesli Korolar*, 1.Türkiye Müzik Kongresi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 14-18 Haziran.
- Çevik, S. (1997). *Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri*, Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Çevik, D.B. (2011). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Eşlik Dersine Bakış Açılı ile Derste Zorlandıkları Konulara İlişkin Çözüm Önerileri*, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt: 9 No: 1 345-360.
- Çimen, G. (2001). *Piyanoda Deşifre Öğretimine Yaklaşımlar*, Gazi Üniveristesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Cilt: 14 Sayı: 1.
- Dağdeviren, M. (2006). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Piyanoda Eşlik Öğretimi*, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Denizli.
- Davran, Y. (1997). *Şarkı Söyleme Sanatının Öyküsü*, Ankara: Önder Matbaacılık.
- Demirova, G. (2010). *Korrepetitörlük Mesleğine Genel Bir Bakış*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: XII Sayı: 1.
- Durmaz, G. (2009). *Eşlik Dersinin Öğrencilerin Piyano Becerilerinin Gelişimi Üzerindeki Etkileri*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Egüz, S. (1999). *Toplu Ses Eğitimi*, Ankara: Doğu Matbaacılık.
- Ercan, N. (2008). *Piyano Eğitiminde İlke ve Yöntemler*, Ankara : Sözkese Matbaası.
- Erol, L. (2008). *Müziğin Sırrı*, Yurtrenkleri Yayınevi, Ankara: Alka Matbaası.
- Saklıca, E. (2010). *Bireysel Ses Eğitiminden Toplu Ses/Koro Eğitime Geçiş Sürecindeki Yaklaşımlar*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Say, A. (1985). *Müzik Ansiklopedisi*, Ankara: Sanem Matbaası.

Say, A. (2002). *Müziğin Kitabı*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara: Sözkese Matbaası.

Say, A. (2005). *Müzik Sözlüğü* , Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara: Sözkese Matbaası.

Shenderovich, E. (1996). *Konsertmeysterskom Klasse:Razmişleniya Pedagoga*, (Korrepetitörlük Sınıfında Eğitimcinin Düşünceleri), İzdatelstvo Muzika, Moskva.

Töreyin, M. (2008). *Ses Eğitimi-Temel Kavramlar İlkeler Yöntemler*, Ankara: Sözkese Matbaacılık.

Tunç, T. (2009). *Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dallarında Uygulanan Armoni-Kontrpuan Eşlik Derslerinde Piyanonun Kullanılabilme Durumunun İncelenmesi*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yener, F. (1991). *Müzik Kılavuzu* , Ankara: Bilgi Yayınevi.

Yurga, C. Ve Kaya, Z. (2009). *Yeniden Yapılanma Sürecinde Müzik Öğretmenliği Programlarındaki Korrepetisyon Dersi Eksikliği*, 8.Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, İnönü Ü. Eğt. Fak. GSEB. MEABD.

Yüksel, K. (2010). *Piyano Eşlikli Şan Performansında Eşlikçinin Algısal ve Psikomotor Becerileri, Deneyimi ve Piyanistik Düzeyinin Zamanlama Uyumuyla İlişkisi*, (Yayınlanmış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

EKLER

EK.1. BİREYSEL SES EĞİTİMİ ÖĞRETİM ELEMANI ANKETİ

ANKET FORMU

MEZUN OLDUĞU OKUL VE BÖLÜMÜ:

ÜNİVERSİTE ADI:

MESLEKİ DENEYİM:

YÜRÜTTÜĞÜ DERSLER:

1) Sizce, okulunuzdaki bireysel ses eğitimi derslerinin haftalık ders saati sayısı, öğrencinin eşlik dersine hazır gitmesine yeterli düzeyde mi?

Yeterli Kısmen yeterli Yetersiz Fikrim yok

2) Eğer yeterli değilse, öğrencinin eşlik dersinde verimli olabilmesi için bireysel ses eğitimi dersinin haftalık ders saati sayısı kaç olmalıdır?

1 saat 2 saat 3 saat Daha fazla

3) Sizce, okulunuzda verilen bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli oluyor mu?

Oluyor Kısmen oluyor Olmuyor Fikrim yok

4) Bireysel ses eğitimi eşlik dersleri, eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli olmuyorsa;

Öğrencilerin ilgisizliği

Yetersiz çalışma odaları

Yetersiz piyano sayısı

Yetersiz eşlikçi sayısı

Eşlikçinin başarısızlığı

Eşlikçinin yeterli piyanistlik tekniğine sahip olmaması

5) Sizce, bireysel ses eğitimi eşlikçisinin öğrencinin sesini ısıtma alıştırmalarını yapabilmesi gerekli midir?

Gerekli Kısmen gerekli Gerekli değil Fikrim yok

6) Sizce, bireysel ses eğitimi eşlikçisinin, eşlik etmekte olduğu şarkıyı söylemeyi bilmesi gerekli midir?

Gerekli Kısmen gerekli Gerekli değil Fikrim yok

7) Sizce, bireysel ses eğitimi eşliğinde günün en verimli saat aralığı hangisidir?

8-10 10-12 12-14 14-16

8) Sizce, eşlik dersi bireysel ses eğitimi dersinin hangi aşamasında verilmelidir?

Başlangıç düzeyde Orta düzeyde İleri düzeyde Her zaman

9) Sizce, bireysel ses eğitiminde eşlikli şarkı söylemeye hangi diller daha uygundur?

Türkçe

İngilizce

Almanca

Fransızca

İtalyanca

Diğer

10) Sizce, bireysel ses eğitimi eşlikçisinin seçilen şarkının dilini bilmesi eşlik yaparken, eserin yorumu açısından ne derece önemlidir?

Oldukça önemli Önemli Önemli değil Fikrim yok

11) Bireysel ses eğitimi dersini yaparken eşlik öğretim elemanları ile bilgi ve görüş alışverişi açısından dersi birlikte işliyor musunuz?

Bazen Sık sık Her zaman Hiçbir zaman

12) Bireysel ses eğitimi veren bir eğitimci eşliğin sanatsal ve teknik yönlerine ilişkin bilgi sahibi olmalı mıdır?

Olmalıdır Kısmen olmalıdır Olmamalıdır Fikrim yok

13) Sizce, okulunuzdaki bireysel ses eğitimi dersleri eşlik dersinde öğrencinin eseri kavraması ve yorumlaması açısından katkıda bulunuyor mu?

Bazen Her zaman Hiçbir zaman Fikrim yok

14) Bireysel ses eğitimi eşliği dersini destekleyici yan dersler olmalı mıdır?

Olmalı Olmamalı Kararsızım Fikrim yok

15) Bireysel ses eğitimi eşliği dersini destekleyici yan dersler olmalıysa, destekleyici olarak hangi dersleri önerirsiniz?

.....

16) Sizce, okulunuzdaki bireysel ses eğitimi dersinde verilen eğitim, öğrenciyi eşlik dersine hazır duruma getirmeye yeterli düzeyde mi?

Yeterli Kısmen yeterli Yetersiz Fikrim yok

17) Bireysel ses eğitimi ders saati içinde öğrencilerin müziksel işitme (solfej) eğitimi eksikliklerinden kaynaklanan sorunlarına ilişkin ne kadar zaman ayırırsınız?

Ayırmama gerek yok 10 dk 15 dk 20 dk

18) Sizce, eşlikçinin iyi eşlik yapabilmesi için ders yapılan odanın akustik düzeni ne derece önemlidir?

Oldukça önemli Önemli Önemli değil Fikrim yok

19) Konservatuarların piyano ana sanat dallarındaki piyano öğrencilerinin eşlik yapma üzerine uzmanlaştırılması gerekli midir?

Gerekli Gerekli değildir Kararsızım Fikrim yok

20) Sizce, müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısı yeterli mi?

Yeterli Kısmen yeterli Yetersiz Fikrim yok

21) Eşlik yapan öğretim elemanlarının sayıları yeterli değilse, sizce müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik sanat dalı açılmalı mı?

Açılmalı Açılmamalı Kararsızım Fikrim yok

ANKET BİTTİ. TEŞEKKÜRLER

EK.2. EŞLİK ÖĞRETİM ELEMANLARI ANKETİ

ANKET FORMU

MEZUN OLDUĞU OKUL:

ÜNİVERSİTE ADI:

MESLEKİ DENEYİM:

YÜRÜTTÜĞÜ DERSLER:

1) Sizce, okulunuzdaki eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli midir?

Yeterli   Kısmen yeterli   Yetersiz   Fikrim yok

2) Eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli değilse sizce, eşlik dersleri haftada kaç saat olmalıdır?

1 saat   2 saat   3 saat   Daha fazla

3) Sizce, okulunuzda verilen eşlik dersleri eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından verimli oluyor mu?

Oluyor   Olmuyor   Kısmen oluyor   Fikrim yok

4) Eşlik dersleri eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından verimli olmuyorsa,

Öğrencilerin ilgisizliği,

Yetersiz çalışma odaları,

Yetersiz piyano sayısı,

Yetersiz eşlikçi sayısı,

Eşlikçinin başarısızlığı,

Eşlikçinin yeterli piyanistlik tekniğine sahip olmaması

5) Sizce, eşlikçi öğrencinin sesini ısıtma alıştırmalarını yapabilmesi gerekli midir?

Gerekli   Kısmen gerekli   Gerekli değil   Fikrim yok

6) Sizce bireysel ses eğitimi eşlikçisinin eşlik etmekte olduğu şarkıları söylemeyi bilmesi gerekli mi?

Gerekli Kısmen gerekli Gerekli değil Fikrim yok

7) Sizce, eşlik derslerinde günün en verimli saat aralığı hangisidir?

8-10 10-12 12-14 14-16

8) Sizce, eşlik dersi bireysel ses eğitimi dersinin hangi aşamasında verilmelidir?

Başlangıç düzeyde Orta düzeyde İleri düzeyde Her zaman

9) Sizce, bireysel ses eğitiminde, eşlikli şarkı söylemeye hangi diller daha uygundur?

Türkçe

İngilizce

İtalyanca

Almanca

Fransızca

Diğer

10) Sizce, bireysel ses eğitimi eşlikçisinin seçilen şarkının dilini bilmesi, eşlik yaparken eserin yorumu açısından ne derece önemlidir?

Oldukça önemli Önemli Önemli değil Fikrim yok

11) Eşlik dersini yaparken, bireysel ses eğitimi öğretim elemanları ile bilgi ve görüş alışverişi açısından dersi birlikte işliyor musunuz?

Bazen Sık sık Her zaman Hiçbir zaman

12) Eşlik dersi veren bir eğitimci, bireysel ses eğitiminin sanatsal ve teknik yönlerine ilişkin bilgi sahibi olmalı mıdır?

Olmalıdır Kısmen olmalıdır Olmamalıdır Fikrim yok

13) Sizce, okulunuzdaki eşlik dersi, bireysel ses eğitimi dersinde öğrencinin eseri kavraması ve yorumlaması açısından katkıda bulunuyor mu?

Bazen Her zaman Hiçbir zaman Fikrim yok

14) Bireysel ses eğitimi eşliği dersini destekleyici yan dersler olmalı mıdır?

Olmalı Olmamalı Kararsızım Fikrim yok

15) Eşlik dersini destekleyici yan dersler olmalıysa, destekleyici olarak hangi dersleri önerirsiniz?

.....

16) Sizce, okulunuzdaki bireysel ses eğitimi dersinde verilen eğitim, öğrenciyi eşlik dersine hazır duruma getirmeye yeterli düzeyde mi?

Yeterli Kısmen yeterli Yetersiz Fikrim yok

17) Bireysel ses eğitimi eşliği ders saati içinde öğrencilerin solfej eğitimi eksikliklerinden kaynaklanan sorunlarına ilişkin ne kadar zaman ayırırsınız?

Ayırmama gerek yok 10 dk 15 dk 20 dk

18) Bireysel ses eğitimi eşliği dersine gelen öğrencilerle karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

- Eseri deşifre yapmadan gelme
- Eserdeki giriş ve çıkışlara dikkat etmeme
- Eserdeki ritmik değerlere dikkat etmeme
- Eseri söylerken eşlik partisini dinlememe
- Entonasyon bozukluğu
- Diğer

19) Sizce, eşlikçinin iyi eşlik yapabilmesi için ders yapılan odanın akustik düzeni ne derece önemlidir?

Oldukça önemli Önemli Önemli değil Fikrim yok

20) Piyano eğitimi alırken, eşlik üzerine çalışmalar yaptınız mı?

Bazen Sık sık Her zaman Hiçbir zaman

21) Sizce, bireysel ses eğitimi eşliğindeki partiyonların diğer solo eserlere kıyasla zorluk derecesi nedir?

Çok zor Daha zor Oldukça kolay Kolay

22) Konservatuarların piyano ana sanat dallarındaki piyano öğrencilerinin, eşlik yapma üzerine uzmanlaştırılması gerekli midir?

Gerekli Gerekli değildir Kararsızım Fikrim yok

23) Bireysel ses eğitimi yaparken en çok hangi eserlerin deşifresini yaparken zorlanıyorsunuz?

Opera aryaları Liedler Arianticheler Türk eserleri

24) Türk bestecilerinin yazdığı yapıtların eşliklerini çalarken zorlanıyor musunuz?

Bazen Sık sık Her zaman Hiçbir zaman

25) Türk bestecilerinin eşliklerini çalarken zorlanıyorsanız en çok hangi yönden?

Eserin teknik zorlukları açısından

Eserdeki aksak ritimler yönünden

Eseri yorumlama yönünden

Diğer

26) Eşlik dersi içinde, bir eserin deşifresine ne kadar zaman ayırıyorsunuz?

İlk 5 dk İlk 10 dk İlk 20 dk Dersin tamamı

27) Sizce, müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısı yeterli mi?

Yeterli Kısmen yeterli Yetersiz Fikrim yok

28) Eşlik yapan öğretim elemanlarının sayıları yeterli değilse, sizce müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik sanat dalı açılmalı mı?

Açılmalı Açılmamalı Kararsızım Fikrim yok

ANKET BİTTİ. TEŞEKKÜRLER

EK.3. ÖĞRENCİ ANKETİ

ANKET FORMU

ÜNİVERSİTE ADI:

BÖLÜMÜ:

SINIFI:

CİNSİYETİ: KIZ ERKEK

1) Sizce, okulunuzdaki bireysel ses eğitimi eşliği dersinin haftalık ders saati sayısı yeterli midir?

Yeterli Kısmen yeterli Yetersiz Fikrim yok

2) Eşlik derslerinin haftalık ders saati sayısı yeterli değilse, eşlik dersleri haftada kaç saat olmalıdır?

1 saat 2 saat 3 saat Daha fazla

3) Sizce, okulunuzdaki bireysel ses eğitimi derslerinin haftalık ders saati sayısı, eşlik dersinin verimliliği açısından yeterli midir?

Yeterli Kısmen yeterli Yetersiz Fikrim yok

4) Ses eğitimi derslerinin haftalık ders saati sayısı yetersizse, eşlik derslerinin verimliliği açısından, bireysel ses eğitimi derslerinin ders saati sayısı kaç olmalıdır?

1 saat 2 saat 3 saat Daha fazla

5) Sizce, okulunuzdaki eşlik dersleri eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli oluyor mu?

Oluyor Kısmen oluyor Olmuyor Fikrim yok

6) Eşlik dersleri eserin hazırlanması, müzikalitesi ve birlik beraberlik açısından yeterince verimli olmuyorsa;

- Öğrencilerin ilgisizliği
 Yetersiz çalışma odaları
 Yetersiz piyano sayısı
 Yetersiz eşlikçi sayısı
 Eşlikçinin başarısızlığı
 Eşlikçinin yeterli piyanistlik tekniğine sahip olmaması

7) Sizce, eşlikçi öğrencinin sesini ısıtma alıştırmalarını yapabilmesi gerekli midir?

- Gerekli Kısmen gerekli Gerekli değil Fikrim yok

8) Sizce eşlikçinin eşlik etmekte olduğu şarkıları söylemeyi bilmesi gerekli midir?

- Gerekli Kısmen gerekli Gerekli değil Fikrim yok

9) Sizce, eşlik derslerinde günün en verimli saat aralığı hangisidir?

- 8-10 10-12 12-14 14-16

10) Sizce, eşlik dersi bireysel ses eğitimi dersinin hangi aşamasında verilmelidir?

- Başlangıç seviyesinde Orta seviyede İleri seviyede Her zaman

11) Sizce, bireysel ses eğitiminde eşlikli şarkı söylemeye hangi diller daha uygundur?

- Türkçe
 İngilizce
 Almanca
 Fransızca
 İtalyanca
 Diğer

12) Sizce, bireysel ses eğitimi eşlikçisinin seçilen şarkının dilini bilmesi eşlik yaparken, eserin yorumu açısından ne derece önemlidir?

- Oldukça önemli Önemli Önemli değil Fikrim yok

13) Eşlik dersi veren bir eğitimci, bireysel ses eğitiminin sanatsal ve teknik yönlerine ilişkin bilgi sahibi olmalı mıdır?

Olmalı Kısmen olmalı Olmamalı Fikrim yok

14) Bireysel ses eğitimi veren bir eğitimci, eşliğin sanatsal ve teknik yönlerine ilişkin bilgi sahibi olmalı mıdır?

Olmalı Kısmen olmalı Olmamalı Fikrim yok

15) Sizce, okulunuzdaki bireysel ses eğitimi dersleri, eşlik dersinde öğrencinin eseri kavraması ve yorumlaması açısından katkıda bulunuyor mu?

Bazen Her zaman Hiçbir zaman Fikrim yok

16) Sizce okulunuzdaki eşlik dersleri, bireysel ses eğitimi dersinde öğrencinin eseri kavraması ve yorumlaması açısından katkıda bulunuyor mu?

Bazen Her zaman Hiçbir zaman Fikrim yok

17) Bireysel ses eğitimi eşliği dersini destekleyici yan dersler olmalı mı?

Olmalı Olmamalı Kararsızım Fikrim yok

18) Bireysel ses eğitimi eşliği dersini destekleyici yan dersler olmalıysa, destekleyici olarak hangi dersleri önerirsiniz?

.....

19) Sizce, okulunuzdaki bireysel ses eğitimi dersinde verilen eğitim, öğrenciyi eşlik dersine hazır duruma getirmeye yeterli düzeyde mi?

Yeterli Kısmen yeterli Yetersiz Fikrim yok

20) Sizce, eşlikçinin iyi eşlik yapabilmesi için ders yapılan odanın akustik düzeni ne derece önemlidir?

Oldukça önemli Önemli Önemli değil Fikrim yok

21) Konservatuarların piyano ana sanat dallarındaki piyano öğrencilerinin eşlik yapma üzerine uzmanlaştırılması gerekli midir?

Gerekli Gerekli değildir Kararsızım Fikrim yok

22) Sizce, müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısı yeterli mi?

Yeterli Kısmen yeterli Yetersiz Fikrim yok

23) Eşlik yapan öğretim elemanlarının sayısı yeterli değilse, sizce müzik eğitimi veren kurumlarda eşlik sanat dalı açılmalı mı?

Açılmalı   Açılmamalı   Karasızım   Fikrim yok

ANKET BİTTİ. TEŞEKÜRLER